

Midden in de samenleving

Samen komen we er wél

Verkiezingsprogramma

Renkum

Gemeenteraadsverkiezingen 2018

“Samen komen we er wél”

1. INLEIDING	1-3
1.1 CDA en de lokale politiek van Renkum	11-3
1.2 Thema's CDA	1-33
2. DUURZAAMHEID EN LEEFBAARHEID: <i>REALISTISCH DUURZAAM</i>	2-5
2.1 Renkum Duurzaam	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.2-5
2.2 Energietransitie	2-6
2.3 Doelstellingen en maatregelen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.2-6
3. BEHEER EN CULTUUR: <i>EXPRESSIEF EN KLEURRIJK</i>	3-9
3.1 Cultuurvisie 2017-2020	3-9
3.2 Verenigingen	3-9
3.3 Subsidiebeleid	3-10
3.4 Doelstellingen en Maatregelen	3-10
4. WERKEN EN ONDERNEMEN: <i>TROTS OP RENKUMSE ONDERNEMERS</i>	4-111
4.1 Ruimte om te ondernemen	4-11
4.2 Ondernemende omgeving	4-11
4.3 Doelstellingen en Maatregelen	4-122
5. ZORG: <i>ZORGEN VOOR ELKAAR!</i>	5-155
5.1 Zorg(en)	5-15
5.2 Ouderen	5-16
5.3 Organisatie	5-16
5.4 Jeugd	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.5-17
5.5 Doelstellingen en Maatregelen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.5-18
6. WONEN EN RECREËREN: <i>UIT RENKUM WIL JE NOOIT MEER WEG</i>	6-2020
6.1 Wonen	6-2020
6.2 Recreatie	6-21
6.3 Doelstellingen en Maatregelen	6-221
7. FINANCIËN	7-23
7.1 Algemeen	7-23
7.2 Doelstellingen en Maatregelen	7-23
8. BESTUUR EN ORGANISATIE	8-244
8.1 Algemeen	8-244
8.2 Doelstellingen en Maatregelen	8-244

1. Inleiding

1.1 CDA en de lokale politiek van Renkum

De uitgangspunten van het CDA zijn gevat in de begrippen solidariteit, publieke gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid en rentmeesterschap.

Het CDA staat voor het behoud en de bevordering van de gemeenschapszin. Het omzien naar elkaar en het overbruggen van tegenstellingen van arm of rijk, hoog- of laag opgeleid, van degenen die kansen van ontwikkelingen weten te benutten en degenen die daarop achterblijven. Dat is de identiteit van het CDA.

Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. Mensen, organisaties (buurten, sportclubs, scholen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, zorginstellingen) en bedrijven: ze zijn allemaal anders, maar leveren allemaal een bijdrage aan onze gemeente Renkum. Deze mensen, organisaties en bedrijven, weten ook vaak zelf heel goed hoe dingen geregeld moeten worden. Niet alles hoeft door de gemeente geregeld te worden, maar de gemeente moet al die mensen en organisaties wel de steun en het vertrouwen geven, zodat ze ook echt kunnen doen waar ze goed in zijn.

Naast maatschappelijk initiatief zet het CDA in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken. Betrokkenheid tussen generaties en tussen arm en rijk. We leven niet alleen voor onszelf, maar met elkaar. De overheid/gemeente zorgt voor de basis van sociale zekerheid: voor iedereen is er goede gezondheidszorg, onderwijs en inkomen, waarbij de persoonlijke factor en menselijke maat niet uit het oog mag worden verloren. Met elkaar moeten we in de bres springen voor fatsoenlijke mensen die wel willen bijdragen, maar kwetsbaar en afhankelijk zijn.

In Renkum wonen en leven we in een heel bijzondere en mooie omgeving, met een rijke historie, al zien we dat in de waan van de dag misschien niet altijd meer. Dat laatste is jammer, want daarmee missen we misschien wel kansen voor de ontwikkeling van de dorpen. Het CDA is van mening dat we onze mooie natuur en cultuur geërfd hebben van onze (voor)ouders en te leen hebben van de mensen die na ons komen. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd, ook op financieel gebied. Duurzaam beheer is voor het CDA dus heel belangrijk, maar voor een beter Renkum moeten we tegelijkertijd ook verder durven te kijken dan beheer alleen. Dit kan door creativiteit en innovatie (vanuit het maatschappelijk initiatief) optimaal te steunen. Dat kan en moet heel concreet: de tijd van praten over duurzaam beheer is voorbij: *duurzaam doen!*

1.2 Thema's CDA

Tegen deze achtergrond heeft CDA Renkum de volgende thema's, tevens hoofdstukken voor deel A van het verkiezingsprogramma, geformuleerd:

DEEL A: INHOUD

- Duurzaamheid en leefbaarheid: *realistisch duurzaam!*
- Beheer en cultuur *expressief en kleurrijk*
- Werken en ondernemen: *trots op Renkumse ondernemers!*
- Zorg: *zorgen voor elkaar!*
- Wonen en recreëren: *uit Renkum wil je nooit meer weg!*

Deel B gaat over de gemeentelijke organisatie.

DEEL B: DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

- Financiën
- Bestuur en organisatie

DEEL A: INHOUD

2. Duurzaamheid en leefbaarheid: *realistisch duurzaam*

2.1 Renkum Duurzaam

Zes dorpen in een mooie groene omgeving, zo wordt onze gemeente vaak samengevat. Met goede voorzieningen en volop ruimte voor wonen, werken en recreëren. Met Renkum Realistisch Duurzaam wil het CDA dit zo houden.

Deze uitgangspositie betekent echter niet dat we op onze lauweren kunnen rusten. Er spelen zeker leefbaarheidsissues in onze gemeente. Het CDA ziet dat stankoverlast, geluidsoverlast en luchtvervuiling de kwaliteit van wonen en werken aantast. Wij pleiten voor adequate oplossingen middels een dialoog over duurzaamheid met zoveel mogelijk betrokken partijen.

Leefbaarheid

Het CDA ziet dat het voorzieningenniveau in de verschillende dorpen zicht ook verschillend ontwikkelt. Om de leefbaarheid in de dorpen te vergroten wil het CDA samen met de inwoners in overleg om in het kader van de leefbaarheid te komen tot het gewenste voorzieningenniveau. Daarbij worden in ieder geval ook de bestaande voorzieningen betrokken en wat er noodzakelijk is om de sociale cohesie binnen de dorpen te versterken.

Gelet op de ontwikkelingen in Wolfheze, te weten de spoorwegovergang, de gymzaal, de brandweer en de toekomst van de Burcht, is het van belang om voor Wolfheze in samenspraak met de inwoners en Dorpsbelang, te starten een leefbaarheidsplan op te stellen.

Voor Doorwerth geldt dat de centrumplanontwikkelingen voortvarend moeten worden doorgezet, waarbij nadrukkelijk de kwaliteit van het plan voorop moet staan en er ruimte wordt geboden voor stedenbouwkundige (kwaliteits)verbeteringen. Ook zal er binnen het plan ruimte moeten zijn voor de activiteiten die nu binnen de Poort van Doorwerth plaatsvinden. Het Leer- en Ontmoetingscentrum kan verder doorontwikkeld worden waarbij de gemeente ook een faciliterende rol heeft.

Ook kijkt het CDA naar de verbinding tussen de dorpen. Hier ligt nog een taak om invulling aan te geven. Samen zijn wij één gemeente Renkum!

In dit kader wordt ook gekeken naar de inmiddels vastgestelde beleidsdocumenten, zoals de structuurvisie / toekomstvisie voor Renkum. Bestaande beleidsdocumenten zullen wellicht moeten worden ge-update, in verband met het vorm geven aan de sociaal-maatschappelijke vernieuwing.

Het onderhoud van de wegen, fietspaden en voetpaden laat te wensen over. Er is de afgelopen jaren te weinig geïnvesteerd in het onderhoud. Het gewenste onderhoudsniveau wordt niet gehaald. Met name de wegen en paden binnen de 30km gebieden zijn er slecht aan toe. Er

moet een inhaalslag worden gemaakt om onze wegen en paden weer op het gewenste niveau te krijgen. Het CDA wil hier structureel meer middelen voor beschikbaar stellen.

Voor het groenonderhoud zijn al extra middelen beschikbaar. Ook hier moet worden onderzocht of dit ook voor de langere termijn voldoende is.

2.3. Energietransitie

De komende vier jaren zullen we steeds meer merken van de energietransitie. Groots opgezette centraal aangestuurde elektriciteits- en gasnetwerken gaan vervangen worden door lokaal opgewekte schone energiebronnen. Het CDA ziet nut en noodzaak in van deze veranderingen. Ook het coöperatieve karakter van de energievoorzieningen van de toekomst spreekt het CDA erg aan. De gemeente Renkum heeft de komende jaren een vooraanstaande rol te vervullen bij het in goede banen leiden van deze overgang.

De veranderingen die gaan komen, raken mensen direct in hun persoonlijke levenssfeer. Het CDA vindt het dan ook van groot belang dat inwoners en bedrijven in onze gemeente het initiatief hebben bij het realiseren van deze transitie. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol in het proces door middel van het geven van voorlichting en eventuele gedeeltelijke (voor)financiering.

Een breed maatschappelijk draagvlak is cruciaal voor het CDA. Het noemen van een jaartal als streefdatum voor een CO₂ neutrale gemeente vinden wij om deze reden niet opportuun. Een jaartal in de verre toekomst creëert ruimte die er niet is en een snelle streefdatum impliceert draconische maatregelen. In beide gevallen leidt dit af van het samen toewerken naar tevredenstemmende oplossingen.

Alle Nederlandse gemeenten moeten voor 2021 een omgevingsvisie hebben opgesteld. De omgevingsvisie is een langetermijnvisie op de leefomgeving. Hieronder valt onder meer infrastructuur, land- en waterbeheer, afvalbeleid, maar ook de energietransitie. Het CDA Renkum streeft naar een zo breed mogelijk draagvlak met alle betrokkenen. Om dit te bewerkstelligen, moet de gemeente de komende raadsperiode de dialoog aangaan met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en netbeheerder Liander. Samen maken we een stappenplan voor het verduurzamen van onze dorpen. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners betrokken worden bij dit vraagstuk. Daarom wil het CDA buurtbegeleiders inzetten die de energieproblematiek/potentiële oplossingen aankaarten in hun buurt en daar het aanspreekpunt zullen zijn.

Doelstellingen en maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende duurzame speerpunten:

Leefbaarheid / leefomgeving:

- Samen met de inwoners uit de dorpen, te starten met Wolfheze, een leefbaarheidsplan opstellen, waarbij tevens bestaande beleidsdocumenten worden ge-update.
- Met inwoners komen tot activiteiten die ook de dorpen verbindt; “samen één gemeente Renkum!”
- Doorontwikkelen van het Leer- en Ontmoetingscentrum (LOC) Doorwerth.
- Het CDA vindt dat het snel afgelopen moet zijn met de stankoverlast in Renkum, zonder dat dit de werkgelegenheid in Renkum aantast. Samen met Parenco moeten er goede, duurzame oplossingen gezocht worden. De gemeente moet zich hierbij actief opstellen en zich niet verschuilen achter bevoegdheidsverdelingen met onder meer de provincie Gelderland.
- Bedrijfsverplaatsingen vinden in beginsel plaats op basis van vrijwilligheid. Naarmate de noodzaak tot verplaatsing actueler (bijvoorbeeld ander grondgebruik) en urgenter (leefbaarheid) wordt, mogen bedrijven actieve ondersteuning van de gemeente verwachten.
- Er moeten meer middelen beschikbaar komen voor het beheer en exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen.
- Het CDA Renkum ondersteunt provinciale en landelijke initiatieven gericht op het terugdringen van geluidsoverlast en luchtvervuiling van verkeer op de A50. Aanvullende gemeentelijke investeringen moeten zo veel mogelijk aansluiten bij deze initiatieven.
- Extra middelen om een inhaalslag te maken voor het onderhoud aan onze wegen en paden.
- Het CDA wenst een urgentielijst met alle straten in de gemeente die een opknapbeurt verdienen.
- Voor een zo vriendelijk mogelijke inrichting voor voetgangers en fietsers, dienen drempels in aflopende straten bij een onderhoudsbeurt te worden voorzien van een doorlaat of afvoer om bij regen opspattend water van auto's te beperken.
- Bij onderhoud van kruispunten en voetpaden moet rekening gehouden worden met toegankelijkheid voor rolstoelen en kinderwagens.
- Tijdens gladheid moet er naast de bestaande strooiroute zo snel mogelijk gestrooid worden bij bejaarden-/verzorgingshuizen, de huisartsenpost, bushokjes, scholen en op de stations.

Energie:

- Voor 2021 heeft Renkum een visie op de energietransitie. Hierbij wordt er een concreet en haalbaar uitvoeringsplan in onze gemeente opgesteld in samenwerking met o.m. woningcorporaties, huiseigenaren, bedrijven en de energiesector.
- Deze plannen worden meegenomen in de (verplichte) gemeentelijke omgevingsvisie.
- Nieuwe veelbelovende initiatieven dienen volgens het CDA ondersteund te worden met een aanmoedigingssubsidie. Gezien de steeds snellere terugverdientijd van investeringen in schone energie is het CDA terughoudend ten opzichte van directe energiesubsidies.
- Gezien de populariteit, de gasproblematiek en de 50% financieringsregeling van de provincie Gelderland vindt het CDA dat de isolatiesubsidie gehandhaafd moet blijven.
- Met het oog op de gastransitie wil het CDA het huidige beleid van duurzaamheidsleningen voortzetten én beschikbaar stellen voor het Renkumse midden en kleinbedrijf (MKB). De focus moet echter niet alleen liggen op zonnepanelen maar ook op warmtepompen en zonneboilers. De gemeente moet hierbij een actieve informerende rol vervullen.
- Nieuwe woningen en bedrijven moeten energieneutraal opgeleverd worden.

- In het energieakkoord van het Rijk is groot ingezet op o.a. windenergie op land. Het CDA vindt dat onze gemeente niet geschikt is voor windmolens en dat windmolens, in algemene zin, niet passen bij de unieke landschappelijke kenmerken van onze gemeente en is dan ook sceptisch. Aan eventuele druk van hogerhand moet daarom niet worden toegegeven. Initiatieven van (industriële) bedrijven en bewoners zullen we per geval beoordelen.
- Het CDA ondersteunt het initiatief voor een waterkrachtcentrale in de stuw bij Driel. Dit vereist samenwerking met de gemeente Overbetuwe. Een lokale energiecoöperatie lijkt de meest haalbare optie. Wel geldt dat de investering moet opwegen tegen het te behalen rendement.

3. Beheer en cultuur: *expressief en kleurrijk*

3.1 Cultuurvisie 2017-2020

Zoals de Cultuurvisie 2017-2020 zegt zijn kunst, cultuur en cultuurhistorie hét visitekaartje van onze gemeente. Wij hebben kunst en cultuur in alle vormen binnen de grenzen van onze gemeente en dat moeten we koesteren. Het is onze maatschappelijke opgave de cultuurhistorie van onze gemeente met trots te beheren en te bewaren. De inzet voor het behouden en beheren van wat van waarde is, versterkt het maatschappelijk besef van ons cultuurhistorisch erfgoed: kunst, cultuur en natuur en landschap. Met die inzet en trots moet Renkum op de kaart als aantrekkelijke omgeving om te wonen en te recreëren, de economische spin-off.

De gemeente Renkum heeft in haar Cultuurvisie 2017-2020 uitgesproken een kunstenaarsgemeente te willen zijn. Echter met het uitspreken van deze wens ben je er niet. Alleen door samen te werken met kunstenaars kun je dit bereiken. Door hen te faciliteren en te ondersteunen in wat zij doen. Daar zijn middelen voor nodig. Het CDA wil de komende periode bekijken hoe middelen vrij kunnen worden gemaakt om te investeren in (beheer van) cultuur, sport, natuur en landschap om zo een echte kunstenaarsgemeente te worden! De sleutelformule: bevorderen van creativiteit en vitaliteit, de mensen in beweging brengen! Daarmee appelleren we aan jong en oud, voor de verschillende leeftijdsgroepen afzonderlijk en met elkaar.

Het zijn van kunstenaarsgemeente en het voldoen aan onze maatschappelijke opgave tot het beheren en bewaren van onze cultuurhistorie in combinatie met andere investeringen in toerisme en recreatie zal óók leiden tot meer bezoekers aan onze gemeente. Dat heeft ook een economisch belang, het is goed voor de middenstand, het vestigingsklimaat en het aantal arbeidsplaatsen binnen onze gemeente. Portefeuillehouders en medewerkers cultuur respectievelijk economie zouden dan ook samen een actieprogramma/plan van aanpak moeten maken. Zo kan deze investering prima plaatsvinden in combinatie met de investering in toerisme en recreatie, zoals verderop in dit verkiezingsprogramma wordt voorgesteld.

Er zijn twee initiatieven om te komen tot een Centrum voor Landschap Kunst en Cultuur (CLKC), te weten Mariëndaal en de Westerbouwing. Het CDA heeft eerder al aangegeven deze twee initiatieven samen te brengen tot één initiatief. Dit is het uitgangspunt en hier zal op ingezet moeten worden. Wanneer je een CLKC wilt realiseren zal de gemeente ook zelf een duidelijke (sturende) rol moeten nemen en ook zelf moeten investeren, naast (landelijke en provinciale) fondsen die hierin ook wat kunnen betekenen. Het CDA ziet de locatie graag in het centrum van één van de dorpen zodat de ondernemers ook profijt hebben van deze economische spin-off.

3.2 Verenigingen

Verenigingen zoals de harmonieverenigingen en andere kleinere cultuur beoefenende verenigingen (toneel, kleinkunst, carnaval) luisteren vaak de belangrijke evenementen, zoals de 4- en 5 mei vieringen in de dorpen, op. Deze verenigingen vervullen naar de mening van het CDA een belangrijke maatschappelijke rol en bevorderen de saamhorigheid in de dorpen. Om deze reden horen zij een belangrijke rol te spelen binnen de gemeente. Daarnaast zijn deze verenigingen van groot belang voor (muziek)educatie aan jongeren.

Ook sportverenigingen zijn van groot belang voor onze inwoners, jong en oud. De sportaccommodaties dienen te voorzien in de vraag en in goede staat te zijn. Het onderhoud van de accommodaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid waarvoor een toenemende inzet van de verenigingen (leden) een vereiste is.

3.3 Subsidiebeleid

Het CDA wil de komende periode het subsidiebeleid zoals dat de afgelopen jaren door de gemeente is gevoerd onder de loep nemen. Wij willen dat er nieuwe subsidiemogelijkheden komen om er voor te zorgen dat belangrijke (cultuur)verenigingen een financieel solide toekomst hebben binnen onze gemeente. Het beleid is volgens het CDA nu doorgeschoten in de versobering.

3.4 Doelstellingen en Maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende duurzame speerpunten:

Cultuur en sport:

- Renkum wordt een kunstenaarsgemeente waar geïnvesteerd wordt in beheer van cultuur, sport en natuur.
- In 2018 wordt er een besluit voorbereid voor het realiseren van het CLKC en een keuze gemaakt voor de locatie.
- Met cultuur- en sportverenigingen wordt het subsidiebeleid nieuw vorm gegeven waarbij het voortbestaan van deze verenigingen centraal komt te staan.
- Positief ten opzicht van initiatieven die het gebruik van onze mooie groene omgeving en openbare ruimte verknopen aan sport en cultuur (wandelmogelijkheden, initiatieven als Renkum eert haar oude meesters etc.)
- In stand houden adequate sportaccommodaties en zwembad Oosterbeek
- (Verkeers)veiligheid rondom sportaccommodaties verbeteren
- Herintroductie van vormen van structurele bijdragen aan verenigingen om de kunstvormen op peil te kunnen houden;

4. Werken en ondernemen: *trots op Renkumse ondernemers*

4.1 Ruimte om te ondernemen

Het CDA vindt ruimte om te ondernemen belangrijk. Een gezonde lokale economie is een van de belangrijkste basisfactoren voor leefbaarheid in kernen. Het CDA maakt zich daarom sterk voor het MKB. Kleine ondernemingen en familiebedrijven hebben een cruciale rol in de samenleving wanneer het gaat om werkgelegenheid, innovatie en ambitie. Ook hebben zij lokaal een belangrijke sociale functie, zoals het sponsoren van lokale sportverenigingen.

Het CDA kiest voor een eerlijke economie waarin bedrijven de ruimte krijgen om te ondernemen, waarbij de gemeente zich een betrouwbare partner toont. Duurzaamheid is het sleutelwoord om te komen tot verantwoorde investeringen en een passende afstemming met de omgeving.

Ondernemers in Renkum verdienen een ondernemend gemeentebestuur met een proactieve houding. Voor het CDA is een proactief gemeentebestuur de basis voor een betrokken overheid die meedenkt in oplossingen in plaats van in kansen en bedreigingen. Het uiteindelijke doel is een duurzame relatie met onze ondernemers die onze gemeente verder helpt. De gemeente kan door opstartbegeleiding en het creëren van randvoorwaarden en vestigingsklimaat (bv glasvezel) een belangrijke bijdrage leveren.

4.2 Ondernemende omgeving

De winkelgebieden in de gemeente Renkum blijven een punt van aandacht. Het CDA is blij dat er de afgelopen jaren een inhaalslag is gemaakt met het opstellen van detailhandelsvisies voor de kernen Renkum en Oosterbeek. Toch vindt het CDA dat de uitvoering van de visies nu in praktijk gebracht moet worden en prioriteit heeft.

Het CDA blijft echter van mening dat het Raadhuisplein in Oosterbeek niet verder bebouwd mag worden. Géén supermarkt op het Raadhuisplein!

Bedrijventerreinen blijven een belangrijke rol spelen in de huisvesting van ons bedrijfsleven. De afgelopen periode is er een vernieuwingsslag gemaakt met onder andere het upgraden van het bedrijventerrein Schaapsdrift waarbij onder andere de openbare ruimte is aangepakt. Het CDA vindt dit een positieve ontwikkeling en wil deze lijn doortrekken naar de andere bedrijventerreinen in onze gemeente.

Het CDA vindt dat de toegestane (zwaardere) milieucategorieën op de bedrijventerreinen in overeenstemming moeten zijn op de lokale behoefte aan deze categorieën. Bij de vaststelling van de bestemmingsplannen wordt hier nadrukkelijk geïnventariseerd en zo nodig afgewaardeerd.

De gemeente Renkum wordt gekenmerkt door een fraaie natuur, een unieke historie en een prachtige toeristische infrastructuur. Het CDA wil inzetten op het passend verzilveren van dit

Renkums goud door het verder versterken van de vrije tijdseconomie, dagrecreatie en verblijfsrecreatie.

4.3 Doelstellingen en Maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende ondernemende speerpunten

Starters en innovatie:

- Het CDA wil onze economie meer toekomstbestendig maken door deze samen met het bedrijfsleven meer circulair vorm te geven en te kijken of producten na gebruik hergebruikt kunnen worden. Het CDA wil hier samen met de Renkumse ondernemers vorm en inhoud aan geven door een pilot te starten om gezamenlijk deze ambitie neer te zetten.
- Een goede start is het halve werk, dus is het CDA een voorstander van een goede begeleiding van startende ondernemers aangezien 75% van de starters binnen 2 jaar stopt. De starters van vandaag, zijn de ondernemers van morgen.
- Actief participeren in het programma van de Kamer van Koophandel: ik start SMART.
- Glasvezel: het CDA gaat voor een digitale economie. Een goed en betrouwbaar glasvezelnet is daarvoor een belangrijke pijler. Het CDA zet daarom in op een versnelde uitrol van het glasvezelnetwerk over de gemeente Renkum.

Gemeentelijke dienstverlening:

- Na de pensionering van de gemeentelijke bedrijfscontactfunctionaris is er medio 2017 een gat ontstaan in de ambtelijke bemensing van de economische portefeuille. In een opgaande economie is dit voor het CDA volstrekt onaanvaardbaar. Het CDA is daarom voor het beschikbaar stellen van voldoende professionele ambtelijke capaciteit om onze ondernemers van dienst te zijn.
- Het CDA wil dat er één ambtelijk aanspreekpunt komt voor ondernemers met vragen aan de gemeentelijke organisatie. Dit aanspreekpunt is verantwoordelijk voor een snelle, doelmatige en correcte afhandeling van vragen en aanvragen.
- Het CDA vindt dat de dienstverlening van de omgevingsdienst verbeterd kan en moet worden. Het CDA pleit voor een actieve en tijdige communicatie over lopende aanvragen en een efficiënte afhandeling. De gemeente moet zich daarbij verantwoordelijk blijven voelen richting haar burgers en niet volstaan met doorverwijzen.
- Binnen de gemeente Renkum zijn veel goede en innovatieve ondernemers actief. Het CDA vindt dat deze ondernemers meer kansen moeten krijgen in het huidige aanbestedingsbeleid.

Detailhandel:

- Een mooi en toekomstbestendig winkelgebied vraagt om een aanpak waarbij ieder vanuit zijn of haar rol verantwoordelijkheid neemt. Voor het CDA vormt een structurele collectieve fondswerving (reclamebelasting) ten behoeve van centrummanagement de basis voor het upgraden van onze winkelgebieden. Na Oosterbeek, nu ook in Renkum.

- Met het oog op de leefbaarheid in het centrum van dorp Renkum moeten plannen voor upgradering snel en volledig worden uitgevoerd. De detailhandel(bestemmingen)/het centrum moet compacter. Dat geldt ook voor Oosterbeek;
- Geen verdere bebouwing voor het Raadhuisplein in Oosterbeek. Het plein moet zijn huidige functie kunnen behouden. Er is v.w.b. het CDA geen ruimte voor huisvesting van een supermarkt.
- Het CDA ziet dat de ondernemersverenigingen een goede professionaliseringsslag hebben doorgemaakt en is voorstander van een juiste ondersteuning van deze ondernemersverenigingen in de vorm van centrummanagement. De gemeente moet ondersteuning actief aanbieden. De centrummanager dient de ondernemersverenigingen onder andere te ondersteunen bij het toekomstgericht houden van de winkelgebieden en te adviseren over actuele ontwikkelingen. Het tegengaan van de leegstand vormt hierin een belangrijke schakel.

Bedrijventerreinen:

- Het CDA wil een verduurzamingslag bij het bedrijfsleven faciliteren. Het CDA wil dit doen door samen met bedrijven concreet aan de slag te gaan door het aanbieden van energiescans en energiecoaches. Het CDA is voorstander van het op een positieve wijze stimuleren van duurzaam denken zonder dat er vanuit overheidswege direct maatregelen of sancties worden opgelegd.
- De aanwezigheid van flexibele bedrijfsverzamelgebouwen voorzien in een toenemende behoefte van (kleine) ondernemers. Het CDA wil in deze behoefte voorzien door op de bestaande bedrijventerreinen meer ruimte te bieden voor deze ontwikkeling.
- Samenwerking van ondernemers op bedrijventerreinen is belangrijk om te kunnen voorzien in een gerichte toekomstgerichte aanpak bv met betrekking tot circulaire economie. Dit moet gestimuleerd worden vanuit de gemeente
- Concreet wil het CDA samen met het bedrijfsleven inzetten op het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen die er voor zorgen dat bedrijven op een duurzame manier invulling geven aan hun productieprocessen. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van duurzame grondstoffen, het hergebruik van elkaars afvalstromen, het verlengen van de levensduur van machines of zelfs het delen van elkaars machines.
- Toestaan van (zwaardere) milieucategorieën in bestemmingsplannen moet in overeenstemming zijn met de lokale behoeften. Zo nodig wordt afgewaardeerd.
- Het parkeren van vrachtwagens in het weekend op bedrijventerreinen blijft een punt van aandacht. Het CDA is een voorstander van het buiten de bebouwde kom realiseren van een centrale vrachtwagen parkeerplaats waar vrachtwagens veilig en zonder overlast te veroorzaken kunnen worden geparkeerd. De gemeente treedt hierover in overleg met de provincie Gelderland.

Recreatie en toerisme:

- Een betere verbinding binnen de driehoek detailhandel, horeca en toerisme. De ontwikkeling van passende horeca langs toeristische routes kan bijdragen aan het vergroten van de attractiewaarde van Renkum voor inwoners en bezoekers. Hierdoor ontstaat een betere verbinding binnen de driehoek detailhandel, horeca en toerisme.

- De gemeente Renkum heeft veel te bieden op toeristisch gebied en haar evenementen en is een aantrekkelijke plek om op de kaart te zetten. Het CDA wil deze parels beter promoten door in samenwerking met het toeristisch bedrijfsleven, de horeca en de middenstand een citymarketing campagne op te zetten.
- Het CDA is blij met de realisatie van de jachthaven bij Heveadorp waardoor de blauwe kant van Renkum meer op de kaart komt. CDA ondersteunt initiatieven die zien op de doorontwikkeling hiervan. Tevens wil het CDA inzetten op een betere verbinding van het dorp Renkum met de Rijn. Het in de vaart houden van het Renkums veer is daarvoor een belangrijk aandachtspunt.
- Samen met ondernemers opstellen beleidsplan Recreatie en Toerisme (zie hoofdstuk 6.2).

5. Zorg: zorgen voor elkaar!

5.1. Zorg(en)

Het CDA streeft naar een samenleving waar mensen zoveel als mogelijk mee kunnen doen ongeacht geslacht, leeftijd, inkomen en eventuele beperkingen. Het CDA zet in op een samenleving die een goede sociale verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe 1 gezin, 1 plan, 1 hulpverlener. Mensen die het nodig hebben worden ondersteund op een wijze die bij hen past. Wij willen ervoor waken dat we in de gemeente allerlei nieuwe regels gaan vastleggen die maatschappelijke problemen niet écht gaan oplossen.

Het welbevinden van mensen staat voor het CDA centraal. Mensen zijn daarvoor op de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Voorkómen is echt beter dan genezen. Vaststaat dat de kosten van investeringen in welzijn, cultuur en sport minder hoog zijn dan zorgkosten. De opgave voor de gemeente is om, samen met maatschappelijke organisaties en sportclubs, te zorgen voor een gezonde omgeving voor alle inwoners van onze gemeente.

Het CDA gaat uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen. Dat vergt geen algemene regels maar maatwerk ook bij thuiszorg.

Het CDA wil het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, maar wel op een veilige manier. Met de woningcorporatie maakt de gemeente gerichte prestatieafspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod.

Het CDA is voorstander om lokale vraag naar beschermd / begeleid wonen ook lokaal op te lossen met kleinschalige projecten. Inwoners die niet zonder hulp zelfstandig kunnen wonen willen in hun vertrouwde omgeving een plek vinden. Zij werken veelal in de directe woonomgeving met ondersteuning. Wanneer zij in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen blijft ook het sociaalnetwerk in stand. Deze doelgroep kan moeilijk zelf een nieuw sociaal netwerk opzetten dat hen mede ondersteunt.

Zorg heb je nodig als je ziek bent of leeft met een handicap of beperking. De meeste mensen die zorg nodig hebben willen dit zo goed en lang mogelijk in hun eigen omgeving organiseren. Wij willen deze zorg dicht bij huis versterken en beter organiseren, zodat de professionele zorg en ondersteuning beter aansluiten bij de keuzes van mensen. Zodat zij zo lang als mogelijk is regie over hun eigen leven kunnen houden. Innovatie en nieuwe medische inzichten kunnen daarbij helpen en het persoonsgebonden budget kan een belangrijk instrument zijn om die zorg naar eigen wens in te richten.

Mantelzorgers zijn de zachte kracht in de zorg voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Mantelzorgers vinden het normaal om te zorgen voor een hulpbehoevend(e) familielid of kennis. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers moeten we zien als aanvulling op de voorziening, en niet om een voorziening te moeten dragen. Wij vinden dat de gemeente niet kan korten op zorg als er redelijkerwijs geen mantelzorg is om dat op te vangen. Ook de

buurtverpleegkundige moet bij het oordeel over de vraag hoeveel zorg iemand nodig heeft, goed kijken naar de draagkracht van de mantelzorger en dit afstemmen met de gemeente. Daarnaast moet de dagopvang en de respijtzorg in de gemeente op orde zijn, zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen. De gemeente staat naast de mantelzorgers en faciliteert ze, bijvoorbeeld door individuele coaching en training. Ook als het gaat om huisvesting. Specifieke aandacht is er voor de jonge mantelzorger. Het bieden van laagdrempelige trefpunten en goede voorlichting en uitwisseling van ervaringen zijn daarbij basisvoorwaarden. Het opnieuw opstarten van mantelzorgsalon / café, zou hierbij een optie zijn.

In Nederland zijn ruim 2,5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen en schrijven en daardoor moeilijker mee kunnen doen in de samenleving. Dat is een ongekend hoog aantal en het is voor deze mensen een serieuze handicap in een wereld van internet, e-mail en sociale media. De gemeente komt met een plan om laaggeletterdheid terug te dringen.

In de buurt faciliteert de gemeente ontmoeting in buurtcentra en dorpshuizen, als dé plek voor culturele en sociale activiteiten. Maar ook door het bereikbaar maken van voorzieningen door bijvoorbeeld buurtbussen. In het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking heeft de gemeente er een aantal taken bij gekregen. Niet alleen op het gebied van de zorg, maar ook op het gebied van toegankelijkheid van de openbare ruimte. De gemeente maakt een inventarisatie in samenwerking met ervaringsdeskundigen.

5.2. Ouderen

De vergrijzing van de bevolking heeft gevolgen voor het gemeentelijke zorgbeleid. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst moet de gemeente nu in overleg gaan met ouderenorganisaties om te horen wat belangrijk is in de gemeente voor de zorg van later. Een speerpunt daarbij is omgang met dementie.

Professionele ondersteuning blijft noodzakelijk. Omdat er zeer veel verschillende organisaties werkzaam zijn op het terrein van welzijn en zorg is integraal werken belangrijk. Een zorgprobleem kan immers verschillende oorzaken hebben: door gebrek aan werk, financiële problemen of eenzaamheid. Mensen moeten niet gehinderd worden door de uiteenlopende zorgsystemen waar verschillende partijen verantwoordelijk zijn. De problematiek rondom verwarde personen wordt steeds groter. De gemeente wordt hiervoor verantwoordelijk. Er moet in elke regio daarom 24-uursopvang beschikbaar zijn voor deze doelgroep.

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen zijn een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan willen wij inzetten op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden.

5.3. Organisatie

De gemeenten hebben er in de afgelopen jaren taken bijgekregen op het terrein van de (jeugd)zorg en werk, met forse bezuinigingen. De opgave voor gemeenten is om zorg te

leveren voor het geld dat ze daarvoor krijgt. Rijksgeld voor de zorg gaat naar de zorg, waarbij voor het CDA het uitgangspunt geldt dat rijksgeld voor de zorg ook preventief mag worden ingezet.

Wie grotendeels afhankelijk is van zorg heeft de mogelijkheid dat zelf te regelen en naar eigen inzicht vorm te geven. Bovendien verloopt financiering van zorg dan niet via zorginstellingen, maar vindt deze plaats vanuit de vraag van mensen die zorg nodig hebben. Het CDA is om deze redenen groot voorstander van persoonsvolgende bekostiging. Zorgfinanciering die de mens centraal stelt dus, zoals het persoonsgebonden budget (PGB) of een vouchersysteem waarmee zorg kan worden ingekocht wanneer een persoon daarvoor kiest. Zo beschermen we de menselijke maat in de zorg.

De gemeente heeft verschillende adviesraden op het gebied van zorg en welzijn. Het is van belang dat hier ook ervaringsdeskundigen aan deelnemen. Zij kunnen de gemeente het beste uitleggen hoe ze de zorg ervaren en wat er nog aan schort. Juist daarom is het van belang dat zij niet alleen adviseren over nieuwe voorstellen maar ook over de uitvoering van het bestaande beleid. Bij de dagelijkse praktijk zoals de keukentafelgesprekken is (onafhankelijke) klantondersteuning wenselijk. Door de veelvoud van (gemeentelijke) formulieren en procedures zien mensen vaak door de bomen het 'sociale bos' niet meer. Ook de toegankelijkheid van gemeentelijke informatie op de website en folders behoeft extra aandacht.

5.4. Jeugd

Het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op hun rol en plek in de samenleving en de wereld daarbuiten. Goed onderwijs biedt alle kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken inwoners. Hoewel de invloed van de gemeente op de inhoud van het onderwijs beperkt is, moet er ook op lokaal niveau veel aandacht zijn voor onderwijs.

De school is vaak een van de eerste plekken waar een kind aanklopt voor hulp. Het is belangrijk dat scholen de weg weten naar de lokale toegang tot jeugdhulp. Het CDA vindt het belangrijk dat scholen en jeugdhulpinstellingen zich in gelijke mate verantwoordelijk voelen voor het welbevinden van het kind. Veel kinderen groeien op in (relatieve) armoede. Dat is voor ons niet acceptabel. Kinderen moeten de kans krijgen zich volledig te ontplooien en volop mee te doen aan de maatschappij.

Als jongeren in meer of mindere mate een steuntje in de rug nodig hebben is het belangrijk dat dit goed gebeurt. Buurt of wijkteams / sociaal loket / Jeugd en Gezin functioneren inmiddels in diverse gemeenten in Nederland. Dergelijke multidisciplinaire teams centraal of op buurt-of wijkniveau gevestigd, functioneren goed en vangen veel vragen op over zorg, welzijn, opvoeding en jeugdhulp die niet door dure specialistische hulp hoeft te worden behandeld. Essentieel is dat de drempel om hulp te zoeken voor ouders zo laag mogelijk wordt.

Belangrijk is dat de toegang tot zorg zo is georganiseerd dat jongeren naar de meest adequate zorg op het juiste moment worden geleid: dus 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet. Wij vinden dat het niet uit moet maken onder welke wet het valt, bijvoorbeeld de

scheidslijn tussen WMO en jeugdzorg.

Vaak gaat maar de helft van alle verwijzingen naar jeugdhulp via de lokale toegang. Ook huisartsen, kinderartsen en voogdijinstellingen vormen een toegangspunt tot de jeugdzorg. Het is belangrijk om als gemeenten te investeren in de relaties met deze verwijzers om ook samen met hen te werken aan een transformatie van de jeugdzorg.

Zorginstellingen zijn voor het CDA belangrijke partners om onze jongeren de juiste hulp en ondersteuning op het juiste moment te geven. Wij vertrouwen de zorgprofessional en vinden het onwenselijk dat de gemeente op zijn stoel gaat zitten. Het is daarbij belangrijk dat gemeenten een financieringsvorm hanteren die dit partnerschap ondersteunt. Veel jongeren dreigen 'tussen de wal en het schip te vallen' als ze 18 worden. Vaak gaan ze dan 'over' van de Jeugdwet naar bijvoorbeeld de Zorgverzekeringswet. Het CDA vindt het belangrijk dat gemeenten oog hebben voor deze situatie en hier een gerichte aanpak op ontwikkelen. Er is nog een wereld te winnen door sneller maatwerk te leveren voor de juiste hulp voor het kind en onnodige bureaucratie terug te dringen. Wachtlijsten in de jeugdzorg zijn voor ons onaanvaardbaar.

Een tekort aan pleeggezinnen dreigt. De uitstroom is groter dan de instroom, terwijl de vraag naar pleeggezinnen stijgt. Dit dreigend tekort baart het CDA grote zorgen. Het CDA is van mening dat elk kind dat voor pleegzorg in aanmerking komt een plaats verdient in een pleeggezin. Pleeggezinnen zijn dus een onmisbare schakel in de jeugdzorg. Een tekort of dreigend tekort aan pleeggezinnen is verre van wenselijk. Kinderen moeten een thuis hebben, een veilige plaats waar zij zich thuis voelen en niet langdurig in een tehuis belanden. Het CDA wil al het mogelijke doen om het tekort aan pleeggezinnen in Renkum te voorkomen.

5.5. Doelstellingen en Maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende zorg speerpunten

Zorg(en):

- In de afgelopen periode is vorm gegeven aan de sociaal-maatschappelijke vernieuwing. Inwoners die het nodig hebben, krijgen ondersteuning die aansluit bij hun persoonlijke behoeften. Maatwerk is voor het CDA uitgangspunt.
- Het CDA wil een brede evaluatie voor het sociaal-domein waarin nadrukkelijk onderzocht wordt waar de gemeente mogelijk nog beleid moet ontwikkelen. Wat gaat goed en waar zijn nog aandachtspunten. Om te komen tot een optimale uitvoering van de taken die ons zijn opgedragen vindt het CDA een brede evaluatie noodzaak.
- Het CDA wil samen met maatschappelijke organisaties, sportverenigingen e.a. zorgen voor een gezonde leefomgeving omdat voorkómen beter is dan genezen.
- We kiezen voor mogelijkheden die mensen hebben en dus voor maatwerk bij thuiszorg.
- Met woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt om vraag en aanbod met betrekking tot passende woningen te realiseren.
- Kleinschalige projecten voor lokale invulling van lokale vraag van mensen die niet zelfstandig kunnen wonen.

- Het CDA heeft enorme waardering voor mantelzorgers en stelt alles in het werk om ze zoveel mogelijk te faciliteren en ondersteunen waar nodig.
- Het CDA wil de mantelzorger een plek bieden waar hij andere mantelzorgers kan ontmoeten en waar uitwisseling plaats kan vinden van ervaringen en voorlichting kan worden gegeven. De mantelzorgsalon was een goed initiatief dat wellicht een nieuwe introductie verdient.
- Bereikbaarheid is van belang voor samenhang in de buurt als ook voor mensen met beperkingen. Dit moet goed georganiseerd worden/blijven.

Ouderen:

- Het CDA gaat met ouderenorganisaties in overleg om te voorzien in de toenemende zorgvraag als gevolg van de vergrijzing, speciale aandacht hierbij gaat uit naar de thema's dementie en verwardheid.
- Door het versterken van maatschappelijke en sociale verbanden wordt getracht eenzaamheid bij ouderen te voorkomen. Hiertoe wordt in overleg, met de maatschappelijke organisaties, een programma ontwikkeld.

Organisatie:

- Het CDA kiest voor de menselijke maat en is voorstander van persoonsvolgende bekostiging.
- Het CDA vindt de communicatie omtrent mogelijke zorghulp en vereenvoudiging van het toegankelijk maken van de zorg speerpunt in het zorgbeleid

Jeugd:

- Het mag niet uitmaken welke zorg onze jongeren nodig hebben en uit welk potje dit gefinancierd wordt. Hulp waar nodig moet geboden worden.
- Ingezet wordt op een goedwerkende samenwerking tussen gezin, school, jeugdhulp waardoor de hulpvraag snel opgespoord wordt.
- Wachtlijsten in de jeugdzorg en onnodige bureaucratie blijven een doorn in het oog en moeten voorkomen worden.
- Het dreigende tekort aan pleeggezinnen moet voorkomen worden.

6. Wonen en recreëren: *uit Renkum wil je nooit meer weg*

In Renkum wonen en recreëren we in een heel mooie omgeving: een groene schouwburg. Dat is een van de kernkwaliteiten die Renkum aantrekkelijker maakt als (woon)gemeente. Inwoners kiezen ervoor om te wonen in deze mooie omgeving en zijn er trots op. Bezoekers en toeristen komen er graag. Dat moet behouden blijven en worden versterkt. Op dit moment staat Renkum al in de top 30 van beste woongemeenten in Nederland, in 2022 in de top 10!

6.1 Wonen

Wonen is een complex beleidsdomein, niet in de laatste plaats omdat de (regie) rol van de gemeente daarbij zelf vaak beperkt is. Dat laatste moet alleen géén ‘excuus’ zijn om de ambities binnen de beleidsdomein naar beneden bij te stellen.

Op dit moment ligt er binnen de gemeente een vrij omvangrijke (en ook gedegen onderbouwde) basis voor het gemeentelijk woonbeleid. Het beleid ten aanzien van wonen is onder meer neergelegd in de ruimtelijke Visie 2025, de nota wonen 2014 (met daarin opgenomen behoefte ramingen (vraag en aanbod)), de notitie huisvesting zorgdoelgroepen 2016, de welstandsnota, het programma van eisen openbare ruimte en de beleidsregels planologische afwijkingsmogelijkheden. Hoewel vooral de integraliteit van het beleid nog niet volledig op orde is, moet de focus voor de periode 2018-2022 op dit domein volgens het CDA niet op beleidsvorming liggen, maar op de uitvoering daarvan. Nieuw beleid is voor het CDA pas noodzakelijk als uit de monitoring van woningmarkt blijkt dat hier echt aanleiding toe is. De in de Nota wonen geschetste thema's en beleid zijn volgens het CDA op hoofdlijnen nog actueel, in het bijzonder:

- Streven naar een evenwichtiger bevolkingsopbouw: verbrede aanbod voor (jonge) huishoudens en huishoudens met een middeninkomen. Jongeren en gezinnen moeten behouden blijven in Renkum. Het is van groot belang dat die groep hier wil wonen, wil blijven wonen en deel uit kan en wil maken van de lokale samenleving;
- Zorgvuldig beheer van de groene kwaliteiten van de dorpen;
- Kwaliteit boven kwantiteit, met aandacht voor behoud van voldoende sociale huurwoningen en woningaanpassingen ten behoeve van senioren (de vergrijzing zal de komende raadsperiode verder toenemen, met de daarmee gepaard gaande woningbehoefte);
- Het verduurzamen van de woningvoorraad en het levensloopgeschikt maken daarvan.

De komende raadsperiode wil het CDA geen dikke beleidsnotities meer opstellen, maar vanuit de bestaande beleidskaders project- en uitvoeringsplannen opstellen en deze met actieve ‘marketing’ richting de markt communiceren. In het gemeentelijk beleid staat nu nog “we zetten in op...”, “we stimuleren...”. Dat wordt dus: “Dit willen we gaan doen, en wel op deze manier”.

Verantwoord risicodragend deelnemen, is voor het CDA mogelijk. Beter een paar projecten

opstarten om deze vervolgens met volle energie tot een goed einde te brengen, dan half betrokken zijn bij 'wat langskomt'. Dit heeft vele voordelen: de markt weet waar de gemeente 'de vaart achter wil zetten', het geeft nieuwe uitdagingen aan de ambtelijke organisatie en door te focussen op een paar projecten kunnen de kernkwaliteiten van Renkum uitgedragen en versterkt worden.

Ten aanzien van de locatie Talsmalaan in Oosterbeek, is het CDA voorstander van 'wonen met een plus'. De 'plus' kan op diverse manieren worden ingevuld. (mag ook een museale plus zijn) Het CDA is al jaren voorstander om aan deze locatie iets maatschappelijks toe te voegen.

6.2 Recreatie

Het potentieel van Renkum op het gebied van recreatie is enorm. Treffend is de tekst van de VVV over Renkum:

"De gemeente Renkum heeft veel te bieden, heerlijk een actief dagje doorbrengen op de fiets of te voet door de prachtige omgeving. De gemeente Renkum is rijk aan natuur, geschiedenis, cultuur en winkels. Er ligt een uitgebreid fietsroutenetwerk en er zijn vele speciale fietsroutes uitgezet. Je kunt in de prachtige omgeving genieten van de bijzondere natuur en de gezellige dorpen."

Ook de grote hoeveelheid (voormalig) pensions en hotels in onze gemeente illustreren het recreatief potentieel. Tijden zijn weliswaar veranderd en afstanden door moderne vervoersmiddelen verkleind maar de omgeving en de prachtige natuur is er nog. Evenals wonen is recreatie (en toerisme) een beleidsdomein waarbij de (regie) rol van de gemeente niet altijd makkelijk is aan te wijzen. Opnieuw geldt dat dit geen 'excuus' mag zijn om de ambities naar beneden bij te stellen.

Volgens het CDA is zowel het beleid als de investering van de gemeente ten aanzien van recreatie en toerisme op dit moment ver beneden peil. Een visie, laat staan beleid is er niet of nauwelijks. Het CDA wil dit veranderen en krachtig investeren in toerisme en recreatie. Groei van het toerisme betekent een toename van de lokale economische kracht en geeft mogelijkheden het beheer te financieren. Forse investeringen zijn ook verantwoord, omdat het aansluit bij de kernkwaliteiten van de dorpen en een terugverdienpotentieel heeft. Dat blijkt ook uit cijfers van 'Visit Veluwe'.

In 2015 waren er in totaal 1.771.000 binnenlandse vakanties naar de Veluwe. Op basis van de ontvangen toeristenbelasting zou 4% hiervan naar de gemeente Renkum gaan (ofwel ruim 71.000). In de begroting 2017 levert dit circa € 350.000,- aan toeristenbelasting op. Vanaf 2015 is een toename van het aantal binnenlandse vakanties zichtbaar (stijging 10 tot 15%). Door de internationale bekendheid van Renkum door de slag om Arnhem is er ook buitenlands toerisme potentieel. Dat moeten we benutten en versterken.

Het CDA wil samen met de ondernemers in de gemeente Renkum een Beleidsplan recreatie en toerisme opstellen, waarna direct concrete acties uitgezet kunnen worden om het aantal overnachtingen en bezoeken van de gemeente te vergroten.

6.3 Doelstellingen en Maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende opbouwende speerpunten

Wonen:

- Klingelbeekseweg en De Hes-West: Vrijplaats voor ambitieuze gezinnen en ondernemers!
- Heelsums Beekdal: Paradijs voor de oude dag!
- Bouwen voor forensen uit Arnhem en Wageningen, Wonen in het groene Renkum, alternatief voor de stad.
- (City)marketing gericht op het aantrekken en behouden van jonge gezinnen;
- Opstellen beleidsplan Recreatie en Toerisme waardoor Renkum als toeristische gemeente nog meer op de kaart gezet wordt;
- Inbedding van Recreatie en Toerisme in de gemeentelijke organisatie, in plaats van de huidige versnippering.

DEEL B: DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

7. Financiën

7.1 Algemeen

Een eerlijke economie vraagt om solide overheidsfinanciën, lagere lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Een solide toekomst is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld afkomstig van de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

Het CDA gaat in principe uit van aanpassing van het tarief van de belastingen met maximaal het inflatiepercentage. Ambities realiseren kost wel geld. De heffingen en leges zijn in principe kostendekkend, bij een reële kostentoerekening.

Aandachtspunt is dat de legeskosten voor begraven betaalbaar blijven en concurrerend zijn met aangrenzende gemeenten / begraafplaatsen. De mogelijkheid van het inrichten van een natuurbegraafplaats en de behoefte daarvan op onze gemeentelijke begraafplaatsen wordt onderzocht en indien mogelijk gerealiseerd. Een tweede aandachtspunt zijn de marktgelden. De weekmarkt moet aantrekkelijk blijven voor inwoners en marktkoopliden. Dit kan inhouden dat de marktgelden niet geheel kostendekkend zijn.

7.2 Doelstellingen en maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende financiële speerpunten:

- Belastingtarieven bewegen maximaal met inflatie mee, leges en heffingen zijn kostendekkend.
- Transparantie in de grondexploitatie
- De mogelijkheden voor een natuurbegraafplaats worden onderzocht en indien mogelijk gerealiseerd.
- De weekmarkten blijven behouden, ook indien niet kostendekkend voor de gemeente.

8. Bestuur en organisatie

8.1 Algemeen

Hoewel gemeente Renkum haar uitvoeringstaken heeft ondergebracht in de rechtspersoon De Connectie, samen met de gemeenten Arnhem en Rheden, beoogt CDA Renkum het zelfstandig voortbestaan van de gemeente. De toedeling van verantwoordelijkheden van de centrale overheid naar gemeenten zal een nieuwe balans moeten vinden. De samenwerking is nodig om de actuele vraagstukken het hoofd te bieden met specialistische deskundigheid en investeringen op de diverse beleidsterreinen. Deze samenwerking heeft ingrijpende gevolgen voor de medewerkers en de organisatie als geheel.

De inwoners moeten met hun vragen over gemeentelijke taken in het Raadhuis van de gemeente Renkum blijvend adequaat geholpen kunnen worden. Een juiste afstemming tussen het gemeentehuis en De Connectie is voorwaarde voor een doelmatige dienstverlening, en dus voor het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Renkum.

Het CDA wil nadrukkelijke aandacht voor de doelmatigheid van de gemeentelijke organisatie. Hierbij valt te denken aan het monitoren van tevredenheid, ziekteverzuim en verloop van de medewerkers, kwaliteit en doorlooptijd van projecten en opdrachten, tevredenheid van de inwoners over de dienstverlening en, ook vooral, de financiële resultaten. Immers de personele kosten, inclusief inhuur, zijn het hoofdbestanddeel van het jaarlijkse budget en onevenredige overhead heeft onvermijdelijk weerslag op de doelmatigheid van de dienstverlening. Daarom is beoordeling van het verloop van de financiële resultaten met voorgaande jaren en vergelijkbare gemeenten van belang om afwijkingen tijdig te kunnen onderkennen en te verklaren.

De focus op efficiency van de organisatie is gebaseerd op de tijdige en transparante verantwoording van de voortgang. Daarvoor is weliswaar een koersplan uitgezet, het gaat om een uitvoerbaar concept en de daadwerkelijke uitvoering: de cyclus van jaarrekening, begroting en voortgangsrapportages die helder en begrijpelijk door de raadsleden en medewerkers zijn te herleiden met handvatten voor optimale (verbeterde) inzet van middelen.

Communicatie met de inwoners is erg belangrijk. De inwoners moet weten waar zij moeten zijn voor een vraag. De gemeente mag niet alleen verwijzen naar een de website, maar zal ook actief de burger moeten informeren via de gemeentepagina of het eigen gemeentelijk loket. Ook telefonisch zal de burger zijn informatie adequaat moeten kunnen verkrijgen vanuit de gemeente.

8.2 Doelstellingen en maatregelen

Voor de periode 2018-2022 heeft het CDA Renkum de volgende organisatie speerpunten:

- Renkum blijft een zelfstandige gemeente met doelmatige samenvoeging van uitvoeringstaken met andere gemeenten
- Loketfunctie voor inwoners en bedrijven blijft in het Raadhuis en voorziet in kwalitatieve dienstverlening.

- Het CDA wil aandacht voor een doelmatige organisatie en waar de medewerkers trots op zijn.
- Het CDA eist tijdige, transparante en dus herleidbare verantwoordingscyclus (jaarrekening, begroting en voortgangsrapportage).
- Het CDA wil dat de burger adequate informatie van de gemeente kan krijgen wanneer zij daarom vraagt. Geen “van het kastje naar de muur” meer! Vanuit een informatieloket moet de gemeente informatie kunnen leveren!